

Idé- og prinsippprogram for Folkehøgskoleforbundet 2021 - 2025

Del A: Idéprogram

Folkehøgskolens idégrunnlag

Norsk folkehøgskole startet som et folkeopplysningsarbeid, der Nikolai Fredrik Severin Grundtvig var den viktigste inspirasjonskilden. Hans menneskesyn og skoletanker, som trakk vekslers på både opplysningstidens rasjonalisme, romantikkens opplysningstanker og kristen-humanisme, la grunnlaget for et skoleslag med danning og folkeopplysning som sine viktigste mål.

Grundtvig så på livet som «...et guddommelig Experiment af Ånd og Støv», der frie mennesker møter frie tanker, med respekt for det enkelte mennesket og livet i seg selv. Med utgangspunkt i dette ville han skape en historisk-poetisk skole hvor lærere og elever skulle møtes for å utforske livets gåte. Gjennom en fri utforskning av hvem vi er og hvor vi kommer fra, skulle skolen åpne opp for det som kunne være et fremtidig potensial. Elever og lærere skulle møtes i øynehøyde, og i en levende vekselvirkning mellom mennesker, historie, vitenskap, kunst og kultur, gjøre seg erfaringer. Disse dannet så grunnlaget for en forventning om hvordan fremtiden skulle bli.

Grundtvig ville skape en skole som tok utgangspunkt i menneskelivet slik det leves her og nå, samtidig som den anerkjente at mennesket som åndsvesen alltid vil søke ut over seg selv. Slik skulle man gi elevene livsopplysning, og gjøre dem i stand til å ta aktivt del i både eget liv og samfunnslivet.

Den frilynte folkehøgskolens verdigrunnlag

Verdisynet til den frilynte folkehøgskolen bygger på et humanistisk syn på individets frihet og ansvar for fellesskapet.

Frilynt folkehøgskole vektlegger grunnleggende humanistiske verdier, som respekt for menneskeverdet og naturen, åndsfrihet, likeverd, solidaritet og aksept for den enkelttest integritet. Skoleslaget tar med seg disse verdiene inn i en frilynt tradisjon, hvor folkelig danning, demokrati, ytringsfrihet og toleranse står sentralt.

Frilynt folkehøgskole har tro på at både enkeltmenneskets frihet, og ansvaret for fellesskapet og naturen, ivaretas gjennom etisk refleksjon rundt våre handlinger, kritisk fornuft og verdier som er forankret i menneskerettighetserklæringen og FNs bærekraftsmål.

Danning

Folkehøgskolene vektlegger folkelig danning, og de ser på dette som en av grunnpilarene i et demokratisk samfunn.

Folkelig danning er en prosess som utvikler evnen til å være oppmerksom på seg selv, sine medmennesker og den verden vi lever i. Gjennom danningprosessen utvikles de egenskapene og kunnskapen som kjennetegner et liv med selvbestemmelse, medbestemmelse og solidaritet, og et liv hvor vi finner mening, mot og entusiasme til å leve i frihet og fellesskap med andre.

Menneskesyn og samfunnssyn

Mennesket er et undrende og skapende åndsvesen, som gjennom tanker, følelser og handlinger søker mening i og med livet. Alle mennesker er unike og utvikler seg i møtet med andre.

Folkehøgskolen har tro på menneskets iboende muligheter, evner og vilje til å forme eget liv gjennom å tilegne seg kunnskap, ta ansvar og påvirke sine omgivelser og de sammenhenger det står i.

Unge mennesker skal lære å orientere seg i samtiden, gjøre seg opp egne meninger og ta egne valg.

Folkehøgskolene anerkjenner at samfunnet står overfor en rekke store utfordringer knyttet til overgangen til et bærekraftig samfunn, og ser det som en del av dannelsesoppgaven.

Skolesyn

Folkehøgskolens formål er å fremme allmenndanning og folkelig opplysning. Slik blir folkehøgskolene et viktig supplement til andre skoleslag.

Internatet er en sentral del av rammene for det pedagogiske opplegget på skolene, og brukes aktivt i dannelsesprosessen. I samspill mellom å utvikle personlig autonomi og sosialt ansvar, utfordrer folkehøgskolen den enkelte til å reflektere over egne verdier.

Folkehøgskolepedagogikken står i en dialogtradisjon som har de rette spørsmålene mer i fokus enn de riktige svarene, prosess mer enn produkt, den gode samtalen mer enn kunnskapsoverføring.

Et flerstemt læringslandskap

Et særtrekk ved folkehøgskolen er det flerstemte læringslandskapet ved skolene. Læring skjer i mange ulike sammenhenger og på mange ulike områder i løpet av skoleåret. Skolene har et pedagogisk program som både omfatter helhetlige undervisningsopplegg sammen med lærerne, praktiske oppgaver som løses sammen med hele personalet og et sosialpedagogisk opplegg som bruker det potensialet som ligger i internatet som læringsarena.

Det flerstemte læringslandskapet legger til rette for at elevene får både faglig og sosial utvikling i løpet av skoleåret. De utvikler kunnskaper, ferdigheter og holdninger som støtter opp under dannelsesprosessen, som er skoleslagets hovedmål.

Undervisningen i folkehøgskolen tar utgangspunkt i elevenes eget liv. Pensum- og eksamensfriheten gjør at skolene kan sette rammene for forpliktende fellesskap som skaper mot, lyst og ansvar for å delta og lære.

Undervisningen er dialog- og erfaringsbasert og preget av et stort mangfold, både i innhold og metoder. Skoleformen gir elevene kunnskaper og ferdigheter i faget, og perspektiver på eget liv med faget. Mye av læringen skjer mellom elever, og mellom lærere og elever, i en undervisning som utvikler elevenes evne til kritisk refleksjon, etisk bevissthet og solidaritet, gjennom deltagelse i forpliktende fellesskap.

Del B: Prinsippogram

Basert på idégrunnlaget, dannelsessynet og menneskesynet som kommer til uttrykk ovenfor, skal Folkehøgskoleforbundet arbeide for:

- den enkeltes danning, frihet, utvikling og myndiggjøring, slik at alle, uavhengig av bakgrunn, kan finne mot til meningsfull deltakelse.
- et åpent, inkluderende, demokratisk og bærekraftig samfunn der alle deltar i solidaritet og med gjensidig respekt for det menneskelige mangfold og naturen.
- gode rammer for en fri, aktuell og fremtidsrettet folkehøgskole med høy kvalitet.

- videreutvikle folkehøgskolen som et skoleslag for allmenndanning og folkeopplysning.
- å sikre at alle har en reell, praktisk og økonomisk mulighet til å gå på folkehøgskole.
- en attraktiv og god arbeidsplass for alle som jobber i skoleslaget.

Del C: Prioriterte områder 2021 – 2025

På bakgrunn av idé- og prinsippprogrammet skal følgende punkter være prioriterte arbeidsområder for Folkehøgskoleforbundet i den kommende perioden:

I idé- og utviklingsarbeid skal Folkehøgskoleforbundet:

- være skoleslagets sentrale organ for å ivareta og formidle folkehøgskolens idéer, tenkning, praksis og pedagogikk.
- bidra til skoleutvikling og pedagogisk utviklingsarbeid.
- utvikle folkehøgskolene som arenaer for dialog og demokratisk danning.
- bidra med tilbud om pedagogisk opplæring og kurs til alle yrkesgrupper på skolen.
- arbeide for å ta vare på seniorennes ressurser og erfaringer i idé- og utviklingsarbeidet.
- inspirere skolene til å redusere sitt klimaavtrykk gjennom drift og aktiviteter
- arbeide i lojalitet med felles bærekraftvedtak i organisasjonene i norsk folkehøgskole.
- bidra til samtaler rundt skolenes reisevirksomhet, og til å skape reelle dannelsesreiser.
- bidra til forsknings- og utviklingsarbeid i skoleslaget.
- arbeide for et konstruktivt samarbeid med de andre organisasjonene i skoleslaget.
- styrke sangtradisjonen i folkehøgskolen.
- være rustet for, og delta i den skolepolitiske debatten.
- bidra til opplæring og felles møteplasser for elever som er styrerepresentanter og elevrådsledere.
- arbeide for å øke skolenes styrerepresentanters kompetanse omkring drift av folkehøgskole.
- skape samtale, refleksjon og bevissthet rundt begrepene folkeopplysning og folkelig opplysning.

I arbeidet inn mot myndighetene skal Folkehøgskoleforbundet:

- arbeide for gode rammevilkår for folkehøgskolene.
- gjennom sin deltagelse i Folkehøgskolerådet (FHSR) arbeide for at alle skoler utvikler seg til en levedyktig størrelse for den enkelte skole.
- arbeide for støtte fra myndighetene til prosjekt som fremmer skolenes dannelses- og folkeopplysningsoppdrag.
- arbeide for økt statlig tilskudd til finansiering av etter- og videreutdanning av ansatte i folkehøgskolen.
- arbeide for å bedre studiefinansieringen for folkehøgskoleopphold.

På arbeidslivsfeltet skal Folkehøgskoleforbundet:

- arbeide for gode og rettfærdige arbeidsforhold for alle medlemmer.
- videreutvikle organisasjonen til beste for medlemmene, inkludert å gi opplæring og støtte til lokallagsarbeid.
- sikre god informasjonsflyt og åpen kommunikasjon i organisasjonen.
- bidra til å videreutvikle den norske tre-part-modellen i utdanningssektoren og de overordna rammevilkårene for ansatte.
- arbeide for å opprettholde dagens ytelsesbaserte tjenestepensjonsordning, herunder AFP og særaldersgrenser.
- arbeide for å styrke rekrutteringa innenfra til lederstillinger i skoleslaget.
- jobbe for avtaleverk som ivaretar både arbeidstagere og skoleslagets særpreg.

- styrke det lokale partssamarbeidet gjennom tillitsvalgtopplæringen.
- arbeide for å rekruttere alle ledere i folkehøgskolen som medlemmer, gjennom å synliggjøre ledernes interesser og posisjon.
- arbeide for å øke medlemstallet i alle yrkesgrupper.

På andre arbeidsfelt skal Folkehøgskoleforbundet:

- bidra til å styrke samarbeidet i nordisk folkehøgskole.
- arbeide for at alle unge fra ulike samfunnslag har mulighet til å gå på folkehøgskole.